

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Departementspromemorian Livstidsstraff för mord (Ds 2017:38)

Sundsvalls tingsrätt, som har anmodats att yttra sig över den remitterande promemorian, tillstyrker det presenterade förslaget till ändring i brottsbalken och får i övrigt anföra följande.

Det redovisade uppdraget i promemorian har varit begränsat till att lämna ett förslag till författningstext som innebär att påföljden för mord ska leda till en ökad användning av livstidsstraffet. Författningstexten ska utformas med särskilt beaktande av den straffrättsliga legalitetsprincipen. Uppdraget innefattar inte rättspolitiska överväganden om lämpligheten eller behovet av en ökad användning av livstidsstraffet. Sundsvalls tingsrätt redogör således endast för synpunkter på författningstexten med utgångspunkt i legalitetsprincipen. Det kan härvid framhållas att förslaget innebär en långtgående straffskärpning som lämpligen bör underbyggas av en gedigen utredning och analyser av de frågor som straffskärpningen innebär, för att i sin tur ligga till grund för en författningsändring. Frågor om humanitet, straffets förutsebarhet och livstidsstraffets brottspreventiva effekter bör behandlas.

Den föreslagna författningstexten uppfyller enligt Sundsvalls tingsrätt kraven på begriplighet och bestämdhet. Det framstår som tydligt att ett fängelsestraff på livstid ska utgöra normalstraffet för mord och kan närmast liknas vid en presumptionsregel. Straffbestämmelsens ordalydelse, som givetvis utgör främsta tolkningsdatat för en domstol, är enligt tingsrättens mening tillräckligt tydlig i sin utformning.

Det har i promemorian konstaterats att det inte är nödvändigt att föreskriva hur det tidsbestämda straffet för mord framöver ska fördelas över straffskalan. Det dras emellertid slutsatsen att straffnivån för de tidsbestämda straffen kommer att höjas som en effekt av lagändringen. I stället anges att utpekandet av livstidsstraffet som normalstraff för mord, resulterar i att den nya lagtexten ger uttryck för en skärpt syn även på övriga fall av mord. Sundsvalls tingsrätt vill i det avseendet framhålla att en sådan straffskärpande effekt på de tidsbestämda fängelsestraffen inte kan utläsas ur den föreslagna lagtexten. Högsta domstolen har i NJA 2016 s. 3 konstaterat att en sådan effekt inte är en nödvändig följd av en utvidgad tillämpning av livstidsstraffet (p. 25). Vidare påkallar legalitetsprincipen en restriktiv tolkning av dessa typer av straffbestämmelser som innefattar allvarliga straffrättsliga följder.

Sundsvalls tingsrätt anser att promemorians ambition om allmänt straffskärpande effekt för alla typer av mord inte klingar rent, mot bakgrund av betydelsen av författningstexters ordalydelse samt Högsta domstolens tidigare invändning beträffande lagmotivens betydelse. Det finns därmed en viss risk för att den tilltänkta tillämpningen beträffande de tidsbestämda straffen inte heller vid denna lagjustering kan anses ha täckning i lagtexten.

Yttrandet har beslutats av lagmannen Robert Schött efter föredragning av tingsnotarien Sofia Eriksson.

Robert Schött

Sofia Eriksson